

OŠ Trebnje

Dragotin Kette

1. UVOD

Med predstavniki slovenske moderne je bil Dragotin Kette najbolj dozorela, samonikla in možata pesniška osebnost. V slovensko poezijo je uvedel prost ritem in lahkoten izraz ter ustvaril nove oblike soneta. Kettejeva poezija je polna vedre šale in ljubeznivega humorja.

2. ŽIVLJENJE IN DELO

Rodil se je 19. januarja 1876 na Premu na Notranjskem. Oče Filip, po rodu iz Vrhnike, je bil najprej učitelj in organist na Premu, pozneje pa je služboval na Colu, v notranjskem Zagorju in umrl v Košani, ko je bilo Dragotinu 15 let; mati mu je umrla že prej. Pri petnajstih letih je bil mladenič srednje postave, bolj slabotnega života, lepih modrih, nekakšno notranjo žalost izražajočih oči, visokega čela. Govoril je malo. Bil je pesnik in po lastni sodbi morebiti ne najslabši. Bil je tiste vrste človek, ki se ne izda takoj, a zato tem bolj trpi v srcu.

Po očetovi smrti sta skrbela zanj materin brat Ivan, trgovec v Trnovem in teta.

Študiral je gimnazijo v Ljubljani, obiskoval prvi letnik učiteljske pripravnice pa spet nadaljeval šolanje na gimnaziji.

Zaradi discipline je imel nevšečnosti. V peti šoli je bil kaznovan s štiriurnim priporom in v vedenju je dobil oceno manj primerno. Vse to zaradi hišne preiskave v kateri so pesniku oblasti zaplenile beležnico v kateri je bila zapisana satirična pesem Naš Mesija. V njej je Kette mladeniško neizprosno kritiziral in obsojal tedanjega ljubljanskega škofa Jakoba Missio, češ da s svojim političnim delom med Slovenci neti razprtje.

V šesti šoli so ga zaradi neplačane šolnine črtali iz seznama dijakov, a so mu leto šteli vendarle kot zaključeno, ker so morali zaradi potresa v Ljubljani šolo predčasno zapreti.

Naslednje leto se je preživljal z inštrukcijami in podporami.

V letih 1893-1896 pa je gimnazijo končal v Novem mestu. Tu sta s prijateljem Bojanom Drenikom ustanovila skrivno dijaško Zadrugo pa zgledu ljubljanskega društva. Žal Zadruga ni imela pravih pisateljskih talentov, zato je bilo njene dejavnosti že po enem letu konec.

Spomladi leta 1897 je v pesniku zagorela ljubezen do petnajstletne lepoticke Angele Smolove.

Usodna ljubezenska luč se je v mladeničevem srcu kar na lepem prižgala v skrivnostni kapiteljski cerkvi. Ta ljubezen je v Ketteju sprožila pravi val sveže ustvarjalne energije in spodbudila njegove najlepše ljubezenske pesmi. Izvoljenko je ovenčal s cikli čudovitih sonetov, z gazelami in drugimi lirskimi poezijami. Med vsemi zasluži posebno pozornost serenada Na trgu.

V začetku julija 1898 je Dragotin Kette uspešno maturiral na novomeški gimnaziji. Ker je že pred maturo dopolnil 21 let je izgubil pravico da bi služil vojsko po končanih univerzitetnih študijih kot enoletni prostovoljec.

Konec januarja 1899 se je na vojaških vajah hudo prehladil. Čez nekaj dni so ga poslali v bolnišnico, kjer so ugotovili da je zbolel za neozdravljivo jetiko. Nato se je zatekel v staro cukrarno v Ljubljani k prijatelju Josipu Murnu. Tam je komaj triindvajset letni pesnik 26. aprila 1899 umrl.

Vsebinsko lahko delimo Kettejeve pesmi v osebno izpovedne, ljubezenske pesmi, ki je v njih izrazil večji del svojih mladostnih doživetij. V pesmih v katerih se spajata ljubezensko čustvo in življenjsko spoznanje; v objektivne, lirsko nastrojene pripovedne pesmi in v prigodnice. Oblikovno se Kette naslaja na ljudsko pesem, gradi pesmi s prosto obliko in piše sonete, ki se odlikujejo po miselni globini in po lahkotnem ritmu.

Na trgu

Pesnik v tihi jasni noči sam stoji na trgu ob vodometu pod Angelinim oknom. Želje njegovega srca se dvigajo do okna, za katerim spi Angela, vendar je ne dosežejo. Podobne so vodnim kapljam, ki se dvigajo v želji, da dosežejo nebo, pa onemogle padajo nazaj v bronasto kotanjo.

Posamezne vsebinske podrobnosti niza v pesmi z impresionistično tehniko. Pesem je zanimiva tudi zaradi oblike, saj že ta nakazuje vsebino. Vrstice so kratke, kitice pa zato ozke in visoke, da je pesem podobna stolpu, ki sili v nebo. Tako pa silijo v nebo tudi vodne kaplje in v višino do dekletovega okna pesnikove želje.

PIJANEC

Je vložna pesem, saj je vlogo pripovedovalca pesnik prenesel na junaka. Tako je celotna pesem monolog pijanca, ki pozno zvečer vržen iz gostilne kolovrati domov in se pogovarja z luno. Vzrok za pitje je dekle, ki ga je zapustila. Pesem je vsebinsko zmes resnega in žaljivega, po stilu pa impresionistična.